

ISMERTETÉSEK.

Hóman Bálint Munkái. Magyar Középkor 676 + 2; Történetírás és forráskritika 792; Művelődéspolitikai 678. Budapest, 1938. Magyar Történelmi Társulat. Nagy 8°.

A Magyar Történelmi Társulat sajtó alá rendezte és kiadta HÓMAN BÁLINT történelmi és művelődéspolitikai értekezéseit, tanulmányait, cikkeit és parlamenti beszédeit abból az alkalomból, hogy 1938-ban tölti be történetírói munkásságának harmincadik esztendejét. Az előttünk fekvő három súlyos kötet (nyomdai kiállítás az Egyetemi Nyomda remeklése) egy nagy tudós szellem tudományos és művelődéspolitikai gondolatainak, megfigyeléseinek, adatgyűjtésének, reformjavaslatainak, rendszerező és szervező, közoktatást és tudományos intézeteket a kor szellemének megfelelően átalakító, a történetírást modernizáló elgondolásainak gazdag tárháza. Nem a mi hivatásunk, hogy HÓMAN BÁLINT hatalmas történetírói és művelődéspolitikai munkásságát méltassuk, értekezései, tanulmányai és parlamenti beszédei közül azonban a Magyar Könyvszemlét és a Magyar Nemzeti Múzeumot közelebbről érdeklik azok, amelyek könyvtári, könyvtörténeti, vagy múzeumi vonatkozásúak.

HÓMAN BÁLINT mint könyvtáros kezdte pályafutását és hivatali pályáját könyvtárakban töltötte el, mint tisztviselő, mint könyvtárigazgató, majd, mint a könyvtárak fölött is álló legfőbb őre és irányítója a magyar művelődés ügyének. Mint könyvtáros pozitívista részletkutatásokkal foglalkozott. A könyvtári cédulázás közben éles szeme számos könyvtári, katalogizálási és könyvtörténeti problémát látott meg, melyek közül a „*Libelli graduales*“, az 1800 előtti doktori disszertációk katalogizálási problémáját oldotta meg. Megállapítása szerint a libelli graduales egészen különálló, sajátos könyvfajta, s ezért könyvtári és bibliográfiai feldolgozásában is sajátos szabályok szerint kell eljárni. Katalogizálásánál az alkalmi mű cédulájának rendszava a praeses neve, utalással a címlapon feltüntetett jelöltre, vagy jelöltre; a doktorátus alkalmából kiadott mű alkalmi műnek tekin-

tendős az ezekre vonatkozó szabályok szerint címtározandó. Ha a szerző nevét meg tudjuk állapítani, azt szögletes zárójelben rendszóul alkalmazzuk, utalással a címre. (L. bővebben MKSZemle 1922. 64—71. l.). — Két másik értekezése a *Pálos breviáriumok és missalék*, melyben meghatározza és leírja a XV—XVI. századbéli magyar pálos breviáriumokat és missalékat (l. MKSZemle, 1914. 293—361. l.) és a „*Histoire des troubles de Hongrie*“ kiadásai (l. MKSZemle 1925. 134—140. l.), — mind a két értekezésben szakszerű megjegyzésekkel látva el a leírt műveket. A *Magyar Történeti Bibliográfia* tervezetét bírálja, az anyag beosztására adván szakszerű tanácsokat.

GRÓF APPONYI SÁNDOR nagyértékű *Hungarica*-könyvtárával kapcsolatban négy cikket találunk a II. kötetben: *Apponyi Sándor* (MKSzemle 1924. 1—8. l.), *Gróf Apponyi Sándor ravatalánál* (u. o. 1—2. l.), *Gróf Apponyi Sándor magyar könyvtára*, *Gróf Apponyi Sándorné ravatalánál* (u. o. 1930. 1—2. l.).

HÓMAN BÁLINT készítette elő parlamenti beszédeivel és szervezte meg a Magyar Nemzeti Múzeumot, az általa tervezett és kidolgozott 1934. VIII. t.-c.-kel. Ez a törvény nem ötletszerűen született. HÓMAN BÁLINT egész életét olyan kulturális környezetben töltötte el, ahonnan betekinthetett a múzeumok és könyvtárak legbelsőbb életébe, dologi kérdéseibe, személyi harcaiba és torzsalkodásaiba, a tisztviselők előmeneteli viszonyaiba, később alkalma volt az egészet belülről látnia, áttekintenie, majd irányításába befolytania. Nem előismeretek nélkül látott nagy átszervező munkájához, mint több előde, akiket a politikai pódiumon szerzett érdemeik jutalmazásául emeltek föl arra a legmagasabb kulturális pozícióba, ahonnan a magyar kulturális életet irányítani kell. HÓMAN BÁLINT nem a „mindenhez értő jogász“ elszánt gesztusaival oldotta meg a múzeumok és könyvtárak problémáit, hanem a kellő múzeumi előtanulmányokat a legnagyobb alaposággal elvégzett múzeumi és könyvtári szakember nyugodt, de határozott, lelkiismeretes és biztos intézkedéseivel. A Gyűjteményegyetem ülésein tartott előadásai és tudományos társaságokban sűrűn folytatott megbeszélései mintegy előkészítő tanulmányok voltak a Magyar Nemzeti Múzeum nagy egységének megszervezéséhez.

A Magyar Történelmi Társulatot elismerés illeti meg a kötetek sajtó alá rendezéséért, — elsősorban annak nagyérdemű alelnökét, DOMANOVSKY SÁNDORT, aki az első kötethez előszót írt, röviden és tömören méltatván HÓMAN BÁLINTnak és tanulmányainak jelentőségét a magyar tudományban és művelődésben. TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.